

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОГО ДИСКУРСУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Гуцул Лариса Іванівна

*кандидат філологічних наук, доцент, Центральнoукраїнський
державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка,
lara.gutzul@gmail.com*

На сучасному етапі переструктурування змісту підготовки майбутнього вчителя є одним із пріоритетних напрямків розвитку продуктивної вищої освіти в Україні. Важливу роль у вирішенні цього завдання відіграє процес формування фахового дискурсу засобами української мови, мовної компетентності у студентів природничих спеціальностей педагогічного університету (освітньо-професійна програма «Середня освіта (Біологія), (Хімія), (Географія), (Природничі науки)»).

Процес формування мовної компетентності є невід'ємним складником професійної діяльності вчителя природничих спеціальностей. Акцент ставиться на формування навичок професійної комунікації, оскільки комунікація є важливим чинником існування суспільства загалом, на студіювання особливостей фахової мови, на розвиток культури мови, мислення й поведінки особистості

Наразі відчутна потреба в оновленні змісту мовної підготовки майбутніх педагогів, зокрема вчителів біології, хімії, географії та природничих наук. Курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» покликаний сформувавши мовну особистість, яка зуміє використати усі набуті знання, уміння й навички для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.

Знання природничої термінології та номенклатури – це знання професійної мови, що дає можливість спілкуватися, орієнтуватися у сучасній науковій літературі, свідчить про високий професійний рівень фахівців у певній галузі. Фахові знання – гарант професійного успіху, авторитету та подальших наукових перспектив особистості [3, с. 5]. Оволодіння основами будь-якої професії, вважає Г. М. Мешко, розпочинається із засвоєння системи загальних і професійних знань,

опанування майбутнім фахівцем спеціальної мови, мови професії, наукового дискурсу професії. Досконале володіння фаховою термінологією є невід'ємною частиною підготовки вчителя [2, с. 22]. Здобуття вищої освіти в Україні передбачає високий рівень володіння українською літературною мовою, насамперед таким її розгалуженим функціональним різновидом, як науковий стиль.

Викладання природничих дисциплін у вищих навчальних закладах сьогодні пов'язане з певними проблемами, найсерйозніша серед яких – обмаль підручників із фундаментальних та спеціальних предметів українською мовою. Значною мірою це зумовлено тим, що українська термінологія, номенклатура та наукова мова перебувають нині у процесі становлення. Упродовж тривалого часу наукова українська мова калькувала більшість термінів з російських джерел, що унеможливило розвиток рідної мови. Особливої актуальності зазначена проблема набуває у вивченні неорганічної та органічної хімії, біології, економічної географії, геології, ландшафтознавства тощо, оскільки опанування знань із цих дисциплін потребує постійного використання фахових термінів. Залишається актуальною також проблема співвідношення між національними й міжнародними елементами в термінотворенні та їх інтерпретації в українській мові, приведення національної терміносистеми у відповідність до міжнародної; питання синонімії, полісемії, паронімії, проблеми перекладу, термінотворення, вживання активних дієприкметників тощо.

Незважаючи на бурхливий розвиток природничих наук, термінологічна система галузей не знайшла достатнього відображення в українській лексикографії. Гостро відчувається потреба у створенні сучасних словників термінології природничого циклу.

Важливим для педагога є досконале володіння нормами сучасної української літературної мови. Тому труднощі української словозміни та словопоеднання, правильна вимова слів, зокрема термінів, особливості використання іншомовних та власне українських слів у професійному мовленні тощо розглядаються і на кожному занятті, і в процесі виконання самостійних робіт. Особлива роль тут відводиться роботі з термінами.

Також звертається увага на складні моменти написання термінів з урахуванням змін у новому українському правописі, на їх уніфікацію та стандартизацію, на варіативні форми. Пор.: терміни *магнійорганічний* чи *магнієорганічний*.

Для формування фахового дискурсу засобами української мови активно застосовуються такі педагогічно-комунікативні технології: технологія традиційного навчання, технологія проблемного навчання, ігрові технології, технологія особистісно орієнтованого навчання, технологія розвивального навчання, технологія колективного способу навчання, технологія розвитку критичного мислення, технологія програмованого навчання, технологія інтерактивного навчання, проєктна технологія, технологія модульного навчання, технологія колективного творчого виховання, дослідницька технологія та інші [1, с. 37–53]. Колаборація технологій сприяє кращому засвоєнню тем та програмує на подальше практичне застосування набутих знань, умінь і навичок у професійній діяльності.

Мовна компетентність майбутнього вчителя нерозривно пов'язана з педагогічною компетентністю і є важливою компонентою професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Видавнича група «Основа», 2009. 176 с.
2. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 200 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.

ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ДІАЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ

Орлова Оксана Петрівна

*заступник директора з навчально-виховної та наукової роботи,
Дубенська філія Університету «Україна», dubno2009@ukr.net*

Основне завдання вищої школи на сьогоденному етапі розвитку суспільства – готувати висококваліфікованих фахівців, які не тільки досконало володіють уміннями зі своєї професійної діяльності, але й